

การศึกษาโครงการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนด การประมง พ.ศ. 2558¹

Research on the Amendment of Emergency Decree on Fisheries, B.E. 2558

ธวัชชัย สุวรรณพานิช* ลาวัลย์ หอนพรัตน์* มาลี สุรเชษฐ*
สิริพันธ์ พลรบ** วิวิธ วงศ์ทิพย์**
เสาวนีย์ อัสวโรจน์***
ธีรเดช มโนลีหกุล**** วรรณวิภา เมืองถ้ำ****
พิมพ์ภัตสร เนติโพธิ์***** ศรีสมัย ผ่องสว่าง*****
ภรมาภา อุดมวัฒน์ทวี*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเพื่อทบทวนการบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 วิธีการศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีการศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกรณีศึกษาจากต่างประเทศ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชาวประมง ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ผู้ประกอบการด้านการประมง ผู้ประกอบการด้านการแปรรูปสัตว์น้ำและธุรกิจต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐ องค์กร หรือ

¹บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การศึกษาโครงการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558” ได้รับ การสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

*รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

***ศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

****อาจารย์ ดร.ประจำ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*****อาจารย์ประจำ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*****นักวิจัยโครงการ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการประมง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการประมงทุกภาคส่วน เพื่อรวบรวม ข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ ของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 สำหรับการวิเคราะห์แนวทางการ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ผลการศึกษาพบว่า การบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ยังมี ปัญหาบางประการในด้านความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติ ด้านการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ และ ด้านนโยบายและมาตรการส่งเสริมอื่นของภาครัฐ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายโดยนำ บทเรียนจากต่างประเทศประกอบ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ (1) มาตรการเชิงนโยบายในด้านการ บริหารจัดการประมง (2) ระบบควบคุมติดตามเรือ และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (3) แรงงาน ประมงและการก้ำกัมนุย์ (4) การสร้างกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

คำสำคัญ : กฎหมายประมง การทำประมงผิดกฎหมาย ทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำ

Abstract

This research purports to review and re-examine the implementation of the 2015 Fisheries Act (B.E. 2558). The research methodology employed within this study involves literature review from relevant laws and concerning regulations and practices including case studies from selected countries. In depth interviews are also carried out on key informants and all relevant interest parties, namely, fishermen, breeders and fish farmers, fishery entrepreneurs, fishery producers and other related businesses, state entities, organisations and concerning fishery associations. The data collection is done so as to gather all related information and existing difficulties arising out of the 2015 Act implementation, of which will be utilised upon analysing and constructing possible solutions and guidelines for the Fisheries Act. The research findings reveal that the implementation of the 2015 Act still contains certain problems and difficulties with respect to its vagueness and the implementation in practice, including the aspect of certain underlying policies and government supports. The researchers accordingly propose a number of essential amendments, basing and referencing from selected case studies, and hereby present policy recommendations on the following key issues: (1) fishery and aquatic resources management policy, (2) VMS and tracing or tracking back system, (3) fishing labour and human trafficking, and (4) an international collaboration and agreement amongst relevant parties.

Keywords : Fishery law, IUU fishing, Fishery and aquatic resources

บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นผู้ส่งออกสินค้าสัตว์น้ำในลำดับต้นของโลก โดยมีมูลค่าการส่งออกสินค้าในหมวดกุ้ง หมีก ปลาสดแช่เย็น แช่แข็ง รวมทั้งผลิตภัณฑ์ทูน่า กว่าสามแสนล้านบาท นับเป็นสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศมากเป็นอันดับต้น ๆ อีกด้วย กิจกรรมประมงจึงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ในฐานะแหล่งที่มาของรายได้ การว่าจ้างแรงงาน และก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกจำนวนไม่น้อย ทว่าผลการวิเคราะห์ อัตราการจับสัตว์น้ำของเรือสำรวจด้วยอวนลาก ทั้งในอ่าวไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 และในทะเลอันดามัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 - 2557 พบว่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลมาจากการทำประมงมากเกินไป เนื่องจากขาดการควบคุม ปริมาณการลงแรงประมง ทำให้เกิดการขยายตัวทั้งการเพิ่มขึ้นของจำนวนเรือประมง และการรับเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการทำประมง ซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณการเกิดทดแทนของทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นมูลเหตุให้เกิดการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่ทำการประมงในน่านน้ำไทย ทั้งที่เกิดขึ้นจากเรือประมงไทยและเรือประมงต่างชาติ รวมถึงการประมงนอกน่านน้ำไทย (ทะเลหลวงหรือน่านน้ำของรัฐอื่น) ที่ละเมิดโดยเรือประมงไทย

จากการที่ประเทศไทยได้รับการประกาศเตือน (ใบเหลือง) จากสหภาพยุโรป เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2558 ภายหลังการตรวจประเมิน เมื่อ

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึงการจัดให้มีมาตรการป้องกันยับยั้ง และจัดการทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ซึ่งหากไม่มีการแก้ไขปัญหอย่างจริงจังโดยเร่งด่วนจะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสัตว์น้ำของประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรป รวมถึงความมั่นคงของประเทศ ไทยในภาพรวม ประกอบกับการประมงไทยก่อน พ.ศ. 2558 ดำเนินการภายใต้กฎหมายเก่ามา ยาวนาน คือ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมการประมงแบบเสรีให้กับทุกคนที่ต้องการทำการประมง และขาด มาตรการในการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการ ทำประมงในน่านน้ำรวมถึงนอกล่านน้ำไทย เพื่อ ป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย ตลอดจนยังขาดการบริหารจัดการการ ทำประมงให้สอดคล้องกับการผลิตสูงสุดของ ธรรมชาติ เพื่อให้สามารถทำการประมงได้อย่าง ยั่งยืน และหากไม่มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วนอาจมี ผลกระทบต่อการประมงของประเทศ ดังนั้น จึงมี การตรา “พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558” ขึ้น เพื่อเพิ่มมาตรการในการควบคุม เฝ้าระวัง สืบค้น และตรวจสอบการประมง อันเป็นการ ป้องกันยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดย ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และ บริหารจัดการแหล่งทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน มิให้กระทบ ต่อการส่งออกสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำของ ประเทศ ซึ่งเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน อันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ในอันที่จะรักษาความมั่นคง ในทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ดี เนื่องจาก

การตราพระราชกำหนดดังกล่าว ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อแก้ไขปัญหาเร่งด่วน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดข้างต้นอีกครั้งหนึ่ง โดยจัดให้มีการดำเนินการศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ และครอบคลุมทุกมิติยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

(1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อบกพร่องเชิงเนื้อหาของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 รวมถึงความไม่เหมาะสมและปัญหาต่างๆ อันเกิดขึ้นจากการประกาศใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

(2) เพื่อสังเคราะห์ทางเลือกกว่าด้วยแนวทางการจัดทำทบัญญัติทางกฎหมายการประมง โดยอาศัยบทเรียนจากต่างประเทศ ทั้งที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการประมงมาอย่างต่อเนื่อง ประเทศที่เคยประสบปัญหาการบริหารจัดการประมงแต่สามารถปรับปรุงจนประสบความสำเร็จ และประเทศที่ยังคงประสบกับปัญหาการบริหารจัดการประมงอยู่

(3) เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ซึ่งผ่านการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ต่อไป

ขอบเขตของการดำเนินโครงการ

(1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิเคราะห์ลักษณะและมิติที่หลากหลายและซับซ้อนของปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายขาดการรายงานและไร้การควบคุม (IUU Fishing) มาตรการตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 รวมทั้งศึกษาสังเคราะห์ทางเลือกกว่าด้วยแนวทางการจัดทำทบัญญัติทางกฎหมายการประมง : บทเรียนจากต่างประเทศ

(2) ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับชาวประมง ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ผู้ประกอบการด้านการประมง ผู้ประกอบการด้านการแปรรูปสัตว์น้ำและธุรกิจต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐ องค์กรหรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการประมง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน และการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 จำนวน 2 ครั้ง

(3) ขอบเขตด้านสถานที่

จัดทำแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 โดยการรับฟังความคิดเห็นการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากส่วนกลางในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือที่พิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ขอนแก่น ภาคตะวันออกที่ระยอง ภาคกลางที่สมุทรสาคร ภาคตะวันตกที่ประจวบคีรีขันธ์ ภาคใต้ที่สุราษฎร์ธานี ปัตตานี และพังงา นอกจากนี้ ยังรวมไปถึงการลงพื้นที่เก็บ

ข้อมูลและเดินทางไปเพื่อศึกษา ข้อมูลและแนวทางปฏิบัติจากประเทศเพื่อนบ้านในการบริหารจัดการประมง ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการประมงทุกภาคส่วนเพื่อรวบรวมข้อมูลและปัญหาต่างๆ ของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 สำหรับการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

ได้แก่ (1) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) (2) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) (3) การประชุมกลุ่มย่อย สันทนา กลุ่ม (Focus Group) ทั้งนี้ ตามขอบเขตการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การจัดทำรายละเอียดข้อบกพร่องในเชิงเนื้อหาและการบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 สำหรับเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขจากบทเรียนจากต่างประเทศ ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเมื่อเก็บข้อมูลมาแล้วนำไปวิเคราะห์เนื้อหา ตามประเด็นคำถามที่สร้างขึ้นออกมาเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อความเข้าใจและสามารถรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำรายละเอียดทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ผลการศึกษาข้อบกพร่องในเชิงเนื้อหาและการบังคับใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และแนวทางการปรับปรุงแก้ไขจากบทเรียนจากต่างประเทศ
- (2) ได้พระราชกำหนดการประมงที่สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงด้านการทำการประมงในประเทศและต่างประเทศ
- (3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจและยอมรับในพระราชกำหนดการประมงมากยิ่งขึ้น อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการนำไปปฏิบัติ

ผลการศึกษา

1. การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

1.1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) การพัฒนาที่ยั่งยืน (2) การประมงอย่างยั่งยืน (3) การทำประมงในระบบเศรษฐกิจ (4) แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบ (5) แนวคิดด้านการอนุรักษ์ (6) แนวคิดพื้นฐานเรื่องสิทธิและเสรีภาพ (7) แนวคิดพื้นฐานเรื่องความร่วมมือของประชาชน (8) แนวคิดเกี่ยวกับนิติบุคคลมหาชน (9) หลักการเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง (10) กฎหมายระหว่างประเทศและมาตรการที่เกี่ยวข้อง

1.2 สภาพปัญหาการทำการประมงของประเทศไทยในปัจจุบัน

(1) สภาพภูมิศาสตร์บริเวณชายฝั่งทะเล ซึ่งสามารถสรุปใจความสำคัญของลักษณะชายฝั่งทะเลไทย โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ฟัง คือ ฟังอ่าวไทย และฝั่งทะเลอันดามัน

(2) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในอุตสาหกรรมประมงของประเทศไทย ได้แก่ ชาวประมง ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ผู้ประกอบการด้านการประมง ผู้ประกอบการด้านการแปรรูปสัตว์น้ำและธุรกิจต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐ องค์กร หรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการประมง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการประมงในทุกภาคส่วน

(3) สถานการณ์การทำการประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU Fishing) ในต่างประเทศทั่วโลก

2. สถานการณ์การประมงในประเทศไทย (Thailand and the Country's Fishery Climates)

2.1 ภาพรวมการประมงของประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมการทำประมงรายใหญ่ของโลก โดยมีการส่งออกสินค้าในหมวดสัตว์ทะเลแช่แข็ง เช่น กุ้ง หมีก ปลาสด รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากทูน่า อุตสาหกรรมประมงทางทะเลจึงถือได้ว่าเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศและมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ในฐานะอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการจ้างงานและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกเป็นจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับวิกฤติปัญหาการค้ามนุษย์ในภาคแรงงานประมง ดังเห็นได้จากรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2557 (Trafficking in Persons Report 2014 หรือ TIP Report) โดยไทยถูกจัดอันดับบัญชีกลุ่มที่ 2 (Tier 2 Watch List) ลงมาอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3

สาเหตุสำคัญเป็นผลมาจากพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 ซึ่งมุ่งส่งเสริมสิทธิการทำประมงแบบเสรี จึงทำให้ชาวประมงมีอิสระในการทำการประมงจนเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ และจากการเพิ่มปริมาณการจับนี้เองที่ส่งผลให้ทรัพยากรสัตว์ทะเลในน่านน้ำไทยถูกจับเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจับสัตว์น้ำเกินศักยภาพการผลิต และทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำเกิดสถานะเสื่อมโทรม จึงทำให้หน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง พยายามร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย และพยายามทำให้กฎหมายประมงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการปัญหาการประมงของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการประมง เพื่อเพิ่มหลักการใหม่ ๆ ที่สำคัญให้สอดคล้องกับความจริงก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการประมง และสภาพของสังคมในปัจจุบัน รวมไปถึงให้สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม IUU Fishing ของสหภาพยุโรปอีกด้วย

2.2 กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการทำการประมงในประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำการประมงในประเทศไทยที่สำคัญและใช้บังคับมาตามลำดับ ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 มีบทบาทสำคัญมากในการรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเล เพื่อก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และในพระราชบัญญัตินี้ยังมีการเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับการป้องกันมลพิษ

ทางน้ำ และการควบคุมวิธีการ เครื่องมือ ตลอดจน ฤดูกาลในการจับสัตว์น้ำ อย่างไรก็ดี กลับปรากฏว่าทรัพยากรสัตว์น้ำในบริเวณน่านน้ำของไทย กลับยังต้องประสบกับภาวะเสื่อมโทรม จนเลย ข้นวิกฤต จากสาเหตุสำคัญ คือ กฎหมายขาด การบังคับใช้อย่างเข้มงวด รัฐบาลกำลังคน และ งบประมาณอย่างเพียงพอ การอนุรักษ์ทรัพยากร สัตว์น้ำในน่านน้ำไทยประสบกับปัญหาที่สลับ ซับซ้อนมีการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากร สัตว์น้ำมากเกินไปจนเกินสมควร นอกจากนี้กฎหมายเก่า ยังไม่เปิดช่องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ทรัพยากร ทั้งที่ชาวประมงในหลายท้องที่มีศักยภาพ พอที่จะร่วมบริหารจัดการทรัพยากรประมงของ ตนเอง จึงมีการร่วมกันปรับปรุงแก้ไขและให้ใช้ กฎหมายประมงใหม่ คือ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558

(2) พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 มีหลักการที่สำคัญคือ เพื่อควบคุม กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำการประมงแบบครบ วงจร กล่าวคือ เริ่มจากกระบวนการผลิตไปจนถึง กระบวนการแปรรูป ในการใช้เพื่ออุปโภคและ บริโภค มีการกำหนดมาตรการในการบริหาร จัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรสัตว์น้ำโดยคณะกรรมการนโยบาย การประมงแห่งชาติ รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ประมงประจำจังหวัด มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุง รักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรสัตว์น้ำ รวมทั้งส่งเสริมองค์กรชุมชน ประมงท้องถิ่น โดยองค์กรดังกล่าวจะมีสิทธิเสนอ แนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาการประมง และช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามกฎหมาย มีการกำหนดให้มีการเก็บสถิติการ ประมง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยและการ บริหารจัดการด้านการประมง

ในการควบคุมการทำการประมง มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมเกี่ยวกับ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประมงหรืออาจ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสัตว์น้ำ มีการกำหนด เขตการประมง ได้แก่ เขตประมงทะเลชายฝั่ง เขตประมงทะเลนอกชายฝั่ง และเขตประมงน้ำจืด ตามลักษณะของพื้นที่เพื่อประโยชน์ในการควบคุม การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำให้เหมาะสม มีการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ฯลฯ มีสภาพ บังคับโดยมาตรการทางปกครอง เช่น การพักใช้ ใบอนุญาต การระงับการอนุญาตและการเพิกถอน ใบอนุญาต หรือหนังสืออนุญาตมาใช้บังคับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายสามารถทำได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ และกำหนดหลักเกณฑ์ในการ อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิด ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ไม่มีความเจตนาในการกระทำความ ผิด และมีบทกำหนดทางอาญาที่ความเหมาะสมกับการกระทำความผิดในแต่ละเรื่อง อย่างไรก็ตาม ยังปรากฏการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วย กฎหมาย เนื่องจากพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ยังขาดมาตรการในการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำการประมงในเขตน่านน้ำไทย และนอกน่านน้ำไทย

(3) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

จากสถานการณ์การทำการประมง ผิดกฎหมาย และความจำเป็นข้างต้น จึงได้มีการ ตราพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 อย่าง เร่งด่วนเพื่อเพิ่มมาตรการในการควบคุม เฝ้าระวัง

สืบค้น และตรวจสอบการประมง อันเป็นการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และกำหนดแนวทางในการอนุรักษ์และบริหารจัดการแหล่งทรัพยากรประมงและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งต่อมาในเดือนธันวาคม 2558 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ทำให้พระราชกำหนดดังกล่าวมีสถานะเทียบเท่าพระราชบัญญัติแต่ยังคงชื่อพระราชกำหนด เช่นเดิม มาตรการสำคัญตามพระราชกำหนดนี้ เช่น กำหนดให้การทำประมงนอกน่านน้ำไทยจะต้องได้รับใบอนุญาตการทำประมงนอกน่านน้ำจากอธิบดี และต้องมีผู้สังเกตการณ์ประจำอยู่ในเรือประมง มีสภาพบังคับโดยมาตรการทางปกครองและทางอาญาอย่างเข้มงวด

2.3 ประเด็นและสภาพปัญหาอันมีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกาศใช้ พรก. ประมง พ.ศ. 2558

(1) ประเด็นและข้อปัญหาในเชิงประสิทธิภาพและความชัดเจนของกฎหมาย เช่น

ปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติ เช่น นิยามของทะเลชายฝั่ง “ทะเลชายฝั่ง” ในกรณีเขตพื้นที่ในการทำประมงพื้นบ้านและประมงพาณิชย์ กรณีการห้ามทำการประมงในเขตทะเลชายฝั่ง ควรพิจารณาถึงลักษณะแตกต่างของพื้นที่ในแต่ละจังหวัด กรณีการจับสัตว์น้ำ ขนาดสัตว์น้ำที่ห้ามจับ ช่วงเวลาและพื้นที่ที่ห้ามจับ ลักษณะเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ห้ามใช้ ลักษณะการใช้ การครอบครอง วิธีการประกาศที่เกี่ยวข้อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ วิธีการประกาศที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นข้อปฏิบัติต่างๆ เรื่องคนประจำเรือ อุปกรณ์ เช่น การติดตั้งระบบติดตามเรือประมง (VMS) การรายงานต่างๆ ไม่ชัดเจนและไม่สะดวกในทางปฏิบัติ บางกรณีเป็นภาระแก่ชาวประมงมากเกินไป บางกรณีไม่ครอบคลุมบุคคลที่ควรต้องปฏิบัติ เช่น ผู้สังเกตการณ์ประจำอยู่ในเรือประมง ควรขยายรวมถึงเรือขนถ่ายด้วย กรณีการขอใบอนุญาตทำเรือประมงพาณิชย์ ควรมีการแยกประเภทของเรือประมงพาณิชย์ให้เหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอควรเหมาะสมกับลักษณะของกิจการ

ปัญหาเชิงปฏิบัติการและการบังคับใช้กฎหมาย เช่น การกักการรวบรวม และประมวลผลข้อมูลเพื่อจัดทำสถิติการประมง กรณีการห้ามมิให้มีการใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมง ควรอนุญาตกรณีทางราชการมีความจำเป็นในการจับเพื่อทำสถิติ กรณีการกำหนดขอบเขตการกระทำ ความผิด และอัตราโทษ ยังไม่ชัดเจน รุนแรงเกินไป ไม่เหมาะสมกับลักษณะการกระทำ บางกรณีควรต้องเอาผิดด้วย เช่น ผู้นำหน่วยเครื่องมือผิดกฎหมาย การกำหนดมาตรการทางปกครองโดยการปิดโรงงานหรือการสั่งให้พักใช้ใบอนุญาต ควรมีการแจ้งเตือนก่อน

(2) ประเด็นและข้อปัญหาในเชิงนโยบายและหลักการของกฎหมาย

ปัญหาขอบเขตของกฎหมาย เช่น ควรเพิ่มนิยาม “ประมงพื้นบ้าน” และ “ประมงพาณิชย์” ให้มีความชัดเจนเพิ่มมากยิ่งขึ้น กรณีเขตพื้นที่ในการทำประมงพื้นบ้าน และทำการประมงนอกชายฝั่ง มีการเสนอให้ขยายออกไปเป็น 12 ไมล์ทะเล ควรขยายความเพิ่มเติมว่ามีความต่างระหว่าง “ทำการประมง” และ “การ

ประมง” ซึ่งทำให้เกิดปัญหาประเด็นเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงซึ่งอาจจะไม่ถือว่าอยู่ในความหมายของ “ทำการประมง” ส่งผลถึงการปฏิบัติ เช่น เรื่องการนำเข้าสัตว์ที่มาจาก การเพาะเลี้ยง

ปัญหาองค์กรนโยบายและบริหารจัดการตามกฎหมาย เช่น กรณีความเหมาะสมขององค์ประกอบของคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ และองค์ประกอบของคณะกรรมการการประมงประจำจังหวัด กรณีการกระจายอำนาจแก่คณะกรรมการประมงประจำจังหวัด

ปัญหามาตรการทางกฎหมาย เช่น กรณีการจัดให้มีระบบความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิภาพในการทำงานของคนประจำเรือ ควรคำนึงและดูความเหมาะสมของขนาดเรือด้วย และบริบทประเทศไทย กรณีหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์ ควรเป็นหน้าที่ในด้านของวิทยาศาสตร์และการสังเกตการณ์สภาพทางชีวภาพเท่านั้น เช่นเดียวกับในทางสากล

ปัญหามาตรการช่วยเหลือชาวประมง อาชีพการประมง เช่น ควรมีกองทุนช่วยเหลือผู้ทำอาชีพทางการประมงโดยเฉพาะ ปัญหาการขาดแคลนที่ทำกินของเกษตรกร ควรจัดหาพื้นที่ให้ชาวบ้านสามารถทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในกิจการประมง ซึ่งต้องจ้างแรงงานต่างด้าว

3. บทเรียนจากกลุ่มประเทศศึกษา (Case Studies from Selected Countries)

ในบทความนี้ขอยกตัวอย่างจากกลุ่มประเทศที่เป็นต้นแบบและกลุ่มประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย ดังนี้

3.1 กลุ่มประเทศต้นแบบที่เป็นเลิศในทางปฏิบัติและนโยบาย

(1) สหภาพยุโรป

สหภาพยุโรป เป็นกลุ่มประเทศที่นำเข้าและส่งออกสินค้าประมงมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกได้เล็งเห็นถึงภัยคุกคามที่เกิดจากการทำประมงที่ผิดกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อทรัพยากรสัตว์น้ำและสิ่งมีชีวิตทางทะเลรวมไปถึงปัญหาการค้ามนุษย์ที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในอุตสาหกรรมดังกล่าวได้วางข้อกำหนดและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปและประเทศที่สามที่ต้องการส่งออกสินค้าประมงเข้าสู่ตลาดยุโรปต้องมีหลักการและแนวปฏิบัติที่สำคัญทางด้าน การประมง ได้แก่ 1) Port State Control of Third Countries: มาตรการควบคุมเรือประมงโดยรัฐเจ้าท่า 2) Catch Certification: ใบรับรองการจับสัตว์น้ำ 3) Community Alert System: ระบบการแจ้งเตือนของประชาคม 4) การจัดทำรายการประเภทเรือที่เข้าข่ายว่าเป็นการทำประมงแบบ IUU (Community IUU Vessel List) 5) การจัดทำบัญชีรายชื่อประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก (Non-Cooperating Third Country List) และ 6) การกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติสำหรับการประมงที่ถูกต้อง (Enforcement Measures and Sanction)

(2) กลุ่มประเทศคาบสมุทร

สแกนดิเนเวีย: ตัวอย่างประเทศนอร์เวย์

นอร์เวย์ เป็นประเทศที่ส่งออกผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมประมงได้มากที่สุด ในยุโรปและเป็นอันดับสองของโลก ให้ความสำคัญ

สำคัญกับหลักการทำประมงอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อยู่บนพื้นฐานของการศึกษาวิจัยอย่างละเอียด มีความเข้าใจในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรด้านประมงและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนอร์เวย์ถือว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่มีกระทรวงประมง อีกทั้งยังมีสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านการประมงมายาวนานกว่าร้อยปี นั่นคือสถาบัน The Directorate of Fisheries และ The Institute of Marine Research

การทำประมงเชิงพาณิชย์ในนอร์เวย์ถูกควบคุมผ่านการกำหนดโควตาและข้อกำหนดต่าง ๆ ในใบอนุญาตการทำประมง โดยสภาระหว่างประเทศเพื่อการสำรวจทางทะเลหรือ International Council for the Exploration of the Sea (ICES) ภายใต้คำแนะนำของกลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางทะเลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งด้านขนาดของปริมาณสัตว์น้ำและลักษณะของระบบนิเวศที่มีชีวิตทางทะเลเหล่านั้นอาศัยอยู่ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด จากสมาคมชาวประมง ภาคอุตสาหกรรมประมง สหภาพการค้า รัฐสภา หน่วยงานท้องถิ่น องค์กรด้านสิ่งแวดล้อมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ มีมาตรการป้องกันการทำประมงผิดกฎหมายโดยใช้ระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) มาตรการการขอใบอนุญาตเข้าไปทำประมงในเขตทะเลหลวง มีระบบ VMS ซึ่งการตรวจเช็คเหล่านี้จะทำให้เรือประมงที่เข้าข่ายว่าเป็นการประมงผิดกฎหมาย เข้าจอดตามท่าเรือของนอร์เวย์ได้ยาก และไม่มีแหล่งรองรับการระบายสินค้าทางทะเลที่จับมาแบบผิดกฎหมาย กฎหมายการประมงที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติการประมง ค.ศ. 2005

(3) ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เป็นแหล่งทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ของอีกแห่งของโลก และทำให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ทำอุตสาหกรรมการประมงใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ของโลก แนวทางในการจัดการด้านการประมงในญี่ปุ่น จะถูกกำหนดโดยประเภทของการทำประมงและอาณาเขตที่ทำประมง ซึ่งสามารถแบ่งเขตพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ประมงน่านน้ำไกล หรือ ประมงสากล คือ การทำประมงในเขตทะเลหลวง ภายใต้ข้อตกลงทวิภาคีในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของต่างประเทศ 2) การประมงนอกชายฝั่ง ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะในประเทศญี่ปุ่น ตลอดจนภายใต้ข้อตกลงทวิภาคีในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย 3) ประมงชายฝั่ง เป็นการทำประมงที่ดำเนินการภายในน่านน้ำที่อยู่ติดกับหมู่บ้านชาวประมงตามแนวชายฝั่งและกว่า 89% ของชาวประมงในญี่ปุ่นเป็นการทำประมงชายฝั่ง ซึ่งโดดเด่นด้วยระบบการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างรัฐบาลกลางที่กำหนดสิทธิต่าง ๆ ในการทำประมง และให้หน่วยงานท้องถิ่นทำหน้าที่ด้านการบริหารจัดการตนเอง

การบริหารจัดการของการประมงในประเทศญี่ปุ่น ถูกออกแบบให้ดำเนินการตามแนวทางการทำประมงระบบที่เหมาะสม โดยมี 3 เครื่องมือที่สำคัญคือ 1) Input Control หรือ Restriction of fishing effort 2) Output control หรือ Restriction of catches และ 3) Technical Control หรือ Restriction of fishing gear and areas กฎหมายการประมงที่สำคัญ คือ กฎหมายประมง 1949 และกฎหมายสมาคมผู้ประกอบการประมง

1984 นอกจากนี้ยังมีกฎหมายการอนุรักษ์ทรัพยากรประมง 1951 กฎหมาย The Law Concerning Preservation and Management of Living Marine Resources (1996, revised 2001) นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังมีสถาบันการศึกษาวิจัยประมงแห่งชาติ หรือ The National Research Institute of Fisheries Science ซึ่งต่อมาภายหลังได้กลายเป็นองค์การศึกษาค้นคว้าด้านการประมง The Fisheries Research Agency (FRA) ซึ่งถือเป็นสถาบันวิจัยที่เป็นอิสระจากรัฐบาลที่มีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่ครอบคลุมการประมงทั้งหมด เพื่อเพิ่มศักยภาพของงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ และสามารถจัดการทรัพยากรทางทะเลได้อย่างยั่งยืน ผ่านการพัฒนาด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ

3.2 กลุ่มประเทศที่ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา IUU Fishing

(1) ประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์ เป็นประเทศที่สำคัญในอุตสาหกรรมการทำประมงของโลก อุตสาหกรรมการประมงของฟิลิปปินส์ประกอบด้วย การทำประมงในทะเล การทำประมงในน้ำจืด และการทำฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำซึ่งอุตสาหกรรมประมงในทะเลยังสามารถแบ่งออกเป็นการทำประมงในเขตเทศบาลเมืองหรือเรียกอีกอย่างว่าการทำประมงท้องถิ่น และการประมงเชิงพาณิชย์จากข้อกำหนดใน The Philippine Fisheries Code of 1998 นั้นได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของการทำประมงประเภทต่าง ๆ ไว้ เช่น การทำประมงท้องถิ่นจะอยู่ภายใต้การจัดการของเทศบาลท้องถิ่น (Local Government Code -

LGC) โดยกำหนดให้สามารถทำการประมงประเภทท้องถิ่นภายในระยะ 15 กิโลเมตรจากชายฝั่ง เรียกว่าเขต Municipal Marine Waters และกำหนดให้สามารถใช้เรือขนาดไม่เกิน 3 ตันกรอส โดยในการทำประมงพื้นบ้าน ชาวฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่จะใช้เรือแบบพื้นบ้านหรือในภาษาถิ่นเรียกว่าเรือ Banca ใช้การพายเป็นหลัก และจับโดยลูกเรือไม่เกิน 2 คน ขึ้นอยู่กับขนาดเรือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจับ นอกจากนี้ชาวฟิลิปปินส์ยังนิยมจับปลาแบบพื้นบ้านบนแพไม้ไผ่ที่เรียกว่า Topayao โดยใช้อุปกรณ์ตกปลาแบบพื้นบ้านอีกด้วย การประมงเชิงพาณิชย์ จะต้องดำเนินการในน่านน้ำที่ไกลกว่าเขตประมงท้องถิ่นและต้องใช้เรือที่มีขนาดใหญ่กว่า 3 ตันกรอส โดยการทำประมงพาณิชย์นั้นจะแบ่งออกเป็น 1) การทำประมงเชิงพาณิชย์ขนาดเล็ก ซึ่งจะดำเนินการโดยชาวประมงที่ใช้เรือขนาดระหว่าง 3.1 - 20 ตันกรอส 2) การทำประมงพาณิชย์ขนาดกลาง จะดำเนินการโดยใช้เรือขนาด 20.1-150 ตันกรอส และ 3) การทำประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่ ต้องใช้เรือที่มีขนาดมากกว่า 150 ตันกรอส ขึ้นไป เป็นต้น

แม้จะแบ่งเขตการทำประมงพื้นบ้านกับประมงเชิงพาณิชย์ออกจากกันอย่างชัดเจน แต่ความยากจนของชุมชนชาวประมงผลักดันให้ชาวประมงส่วนใหญ่ การทำประมงที่เข้าข่ายว่าเป็นการประมงที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้ได้ปริมาณการจับที่มากขึ้น และส่วนหนึ่งยังมีสาเหตุมาจากมาตรการทางกฎหมายและข้อบังคับที่ไม่ชัดเจน ช่วงโหว่จากเอกสารต่าง ๆ เช่น การจดทะเบียนเรือหรือใบอนุญาตการจับที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาการใช้เครื่องมือและวิธีการจับที่ผิดกฎหมาย เช่น ใช้อวน

ดาถ่ลากไปตามท้องน้ำ ตลอดจนการใช้วิธีการที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่รุนแรงอย่างการใช้ระเบิดจับปลา กฎหมายการประมงที่สำคัญ คือ The Philippine Fisheries Code ได้ระบุถึงการจัดการด้านประมงในฟิลิปปินส์ ให้เป็นการทำงานร่วมกันของสองหน่วยงาน คือ Bureau of Fisheries and Aquatic Resources – BFAR ที่มีสำนักงานภูมิภาคในแต่ละภูมิภาค โดยจะเป็นผู้กำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบและข้อบังคับว่าด้วยการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรประมง และหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government Units - LGUs) ที่ดำเนินงานภายใต้รัฐบาลท้องถิ่นภายในขอบเขตที่กำหนดโดยกฎหมายและนโยบายการประมงแห่งชาติ โดยการออกกฎหมายประมงท้องถิ่น หรือ Local Government Code of 1991 ส่วนจังหวัด (Provinces) มีบทบาทในการประสานงานภายในจังหวัดกับเทศบาล และให้ความช่วยเหลือสำนักงาน BFAR ในระดับภูมิภาค

อย่างไรก็ตาม เมื่อปี 2557 สหภาพยุโรปได้ประกาศเตือนฟิลิปปินส์ว่าเป็นประเทศกลุ่มเสี่ยงในการทำประมงผิดกฎหมาย จึงมีการปรับปรุงกฎหมายการประมง โดยเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิด และเพิ่มมาตรการบังคับบทลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน รวมทั้งการตรวจสอบย้อนกลับ สิ่งสำคัญคือการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งรัฐบาลของฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญกับประมงพื้นบ้าน เห็นได้จากเมื่อประมงพื้นบ้านรวมตัวกันเสนอรายชื่อเครื่องมือประมงแบบทำลายล้าง ภาครัฐก็รับฟังและรีบออกมาตรการเพื่อมาจัดการกับประมงเหล่านั้น หรือให้ชาวประมงในชุมชนร่วมตรวจการณ์กับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อเฝ้าระวังเรือประมงผิดกฎหมาย มีการใช้มาตรการจัดให้มีผู้สังเกตการณ์

บนเรือ ทำให้ประเทศฟิลิปปินส์ใช้เวลา 11 เดือนในการปลดล็อกใบเหลืองได้สำเร็จ

(2) ประเทศอินโดนีเซีย

อินโดนีเซีย ทำการประมงได้เป็นอันดับ 3 ของโลก โดยการประมงในทะเลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ การทำประมงขนาดเล็กกับการทำประมงขนาดใหญ่ สำหรับการประมงขนาดเล็ก สามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก 2 ส่วน คือ ประมงพื้นบ้าน และประมงเชิงพาณิชย์ โดยใช้เกณฑ์ของขนาดเรือและเครื่องมือที่ใช้ในการจับประมงพื้นบ้าน ของอินโดนีเซียจะใช้เครื่องมือแบบผสมผสานของทั้งเครื่องมือจับปลาแบบพื้นบ้านไปจนถึงเครื่องมือประเภทต่าง ๆ เช่น ดาข่ายขนาดต่าง ๆ ฯลฯ ส่วนเรือที่ใช้เรือแบบพื้นบ้านที่ออกจับสัตว์น้ำตามชายฝั่งไปจนถึงเรือติดเครื่องยนต์ขนาดเล็กที่มีขนาดเล็กกว่า 10 ตันกิโลสลงไป การประมงเชิงพาณิชย์มีการพัฒนาระบบประมงสมัยใหม่ และมีการลงนามในสัญญาระหว่างอินโดนีเซียและกลุ่มประเทศที่ทำประมงระยะไกล เพื่อพัฒนาการทำประมงและกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้ามาหาประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ และเขตทะเลหลวงใกล้เคียง

แต่ถึงกระนั้น อินโดนีเซียก็ยังเป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบปัญหาการประมงที่ผิดกฎหมาย เพราะการทำประมงมากเกินไปในทะเลและน้ำจืด โดยเฉพาะการประมงพื้นบ้านในเรือที่ไม่มีเครื่องยนต์ที่ออกจับบริเวณชายฝั่ง การประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะถูกรุกล้ำโดยเรือประมงชาวต่างชาติทั้งที่มีและไม่มีใบอนุญาต จึงมีการจัดตั้ง หน่วยงานเพื่อการวิจัยและพัฒนาด้านประมง และเป็นผู้พัฒนาระบบ VMS เพื่อติดตาม

การทำประมงทั้งเรือประมงของอินโดและของต่างชาติ ที่เข้ามาทำประมงในเขตของประเทศ โดยกำหนดให้เรือที่เข้ามาในเขตน่านน้ำของอินโดนีเซียที่มีขนาดมากกว่า 100 ตันกรอส ต้องมีเครื่องส่งสัญญาณดังกล่าว และต้องระบุสถานที่จับ การเคลื่อนที่ของเรือ ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ การถ่ายส่งสัตว์น้ำจากเรือลำอื่น และทำเรือที่เรื่อนั้นไปขึ้นปลา ฯลฯ นอกจากนี้รัฐบาลยังส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างต่อเนื่องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอีกหลายส่วน ผลจากการที่อินโดนีเซียปรับปรุงกฎหมายใหม่นั้น ทำให้ประเทศอินโดนีเซียกลายเป็นตัวอย่างของความเด็ดขาดในด้านการบังคับใช้กฎหมายด้านการประมง กฎหมายที่สำคัญ คือ กฎหมายการประมงฉบับที่ 31/2004 (แก้ไข ค.ศ. 2009) ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้ดูแลควบคุมกิจการการประมงของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยมีหน่วยงานหลักที่รับหน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่ ผู้ว่าการรัฐของแต่ละรัฐ ซึ่งในแต่ละรัฐก็ได้มีการจัดการบริหารการปกครองระดับรัฐเป็นของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันแต่ละรัฐก็ยังอยู่ภายใต้กรอบการบริหารเชิงนโยบายที่กำหนดออกจากส่วนกลาง

4. บทวิเคราะห์เชิงนโยบายและประเด็นปัญหาภายใต้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

4.1 ปัจจัยร่วมที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงของแต่ละประเทศได้แก่ (1) ความชัดเจนเชิงนโยบาย (2) การสนับสนุนจากภาครัฐ (3) การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (4) การกระจายอำนาจสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

(5) การปลูกฝังจิตสำนึกและธรรมคติให้มีการใช้ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน

4.2 บทวิเคราะห์ประเด็นและข้อปัญหาภายใต้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

(1) ประเด็นเรื่องการจัดแนกเรือประมงพื้นบ้าน ประมงพาณิชย์ และการกำหนดเขตและสิทธิในการทำการประมง

ปัญหาความไม่เหมาะสมในการจำกัดระยะชายฝั่ง ได้มีการแก้ไขกฎหมายแล้ว ส่วนการจัดแนกเรือประมงพาณิชย์ พบว่าการประมงไทยมีปัญหา “กองทัพนวด” คือ เรือใหญ่ออกไปจับปลาโดยใช้เครื่องมือขนาดใหญ่ เช่น อวนที่สามารถกวาดจับปลาได้ในปริมาณมาก จากนั้นจึงให้เรือรับจ้างลำเล็กขนถ่ายปลาเพื่อนำขึ้นฝั่งแทน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแบ่งประเภทเรือประมงพาณิชย์แยกย่อยลงไปอีก นอกจากนี้ ในเรื่องของสุขอนามัยบนเรือประมงนั้น เห็นว่าเหมาะสมคืออยู่แล้วหากเรื่อนั้นเข้าข่ายเรือประมงพาณิชย์ แต่ต้องมีมาตรการบังคับและติดตามผลเพื่อให้สามารถรักษาระดับตามมาตรฐานได้ต่อไป ประเด็นเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะ ทางผู้วิจัยเห็นว่าในบทบัญญัติของกฎหมายมีข้อยกเว้นไว้อยู่แล้ว ดังนั้นหากจะมีการขออนุญาตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่สาธารณะก็ให้แก้ไขที่ข้อกำหนดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

(2) ประเด็นกลุ่มปัญหาอันเกิดจากความไม่ชัดเจนของคำนิยาม

กรณีนิยาม “ทะเลชายฝั่ง” ควรเสนอให้เป็นอำนาจของประมงจังหวัดพิจารณา

เป็นรายกรณีไป แต่ต้องมีข้อมูลทางทะเลของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบ เช่น ถดถอยน้ำ หรือประเภทชนิดของพันธุ์สัตว์น้ำ โดยเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรด้านประมงและสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและควรกระจายการมีส่วนร่วมไปยังฝ่ายที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น ประมงท้องถิ่นหรือชุมชนประมงท้องถิ่นร่วมมือกับนักวิชาการหรือนักวิจัย เพื่อพัฒนาศักยภาพร่วมกัน ดังตัวอย่างในประเทศนอร์เวย์ หรือฟิลิปปินส์

กรณีนิยาม “ประมงพื้นบ้าน และ ประมงพาณิชย์” จากลักษณะของการทำประมงในประเทศไทยมีความซับซ้อน ทั้งเรื่องของขนาดเรือที่เหมาะสม ประเภทของเครื่องมือที่ใช้จับสัตว์น้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดเขตพื้นที่ที่สามารถเข้าไปทำการประมงในประเภทต่าง ๆ ได้ โดยอาจนำตัวอย่างของระบบ Total Allowable Catch (TAC) ของประเทศญี่ปุ่นที่เป็นการกำหนดขอบเขตการทำประมงที่ชัดเจน กำหนดโควตาจำนวนเรือในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งกำหนดสายพันธุ์ปลาต่าง ๆ ที่เรือประมงแต่ละชนิดนั้นสามารถจับได้

(3) ประเด็นกลุ่มปัญหาเชิงปฏิบัติการและการบังคับใช้กฎหมาย

กรณีของการจัดทำสถิติประมงนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่อาจทบทวนให้การจัดทำสถิติมีข้อมูลครอบคลุม โดยควรเปิดโอกาสให้ประมงจังหวัดและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการจัดส่งหรือรวบรวมข้อมูลทางสถิติของพื้นที่นั้น ๆ เพื่อเป็นฐานข้อมูลของท้องถิ่นเพื่อนำไปพัฒนาการทำ

ประมงในพื้นที่ได้ต่อไปในอนาคต ตัวอย่างประเทศที่มีการจัดการด้านประมงที่ดีเลิศอย่างประเทศนอร์เวย์ ก็มีการจัดทำสถิติด้านประมงส่งเป็นรายปี ซึ่งอยู่ภายใต้หน้าที่ของกลุ่มนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางทะเล จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวนำไปพิจารณาและเจรจากำหนดโควตาการจับสัตว์น้ำในแต่ละปี รวมถึงกำหนดโควตาของจำนวนเรือและเทคนิคที่สามารถใช้ในการจับสัตว์น้ำ รวมถึงมาตรการสำคัญอื่น ๆ สำหรับปีถัดไปแบบปีต่อปี

ประเด็นการพิจารณาบทลงโทษให้มีความเหมาะสมและผ่อนผันยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าอัตราโทษและมาตรการทางปกครองถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญและกลไกในการขับเคลื่อนนโยบายเร่งด่วนของประเทศไทยถือเป็นการส่งสัญญาณและกำหนดทิศทางที่ชัดเจนต่อจุดยืนของประเทศไทยที่ต้องการแก้ไขปัญห และกระตุ้นให้เจ้าของกิจการโรงงานที่เกี่ยวข้องต้องดูแลบริหารจัดการระบบของโรงงานของตนให้ได้มาตรฐาน เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ซึ่งย่อมส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ และความเชื่อถือ ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศไทย

ประเด็นการกำหนดให้มีผู้สังเกตการณ์ประจำเรือประมง แม้หน้าที่ดังกล่าวจะเป็นหน้าที่เฉพาะในด้านของวิทยาศาสตร์และการสังเกตการณ์สภาพทางชีวภาพ ผู้วิจัยเห็นว่าหน้าที่ของผู้สังเกตการณ์นั้นเป็นหน้าที่ในลักษณะเฉพาะกาล เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาที่แตกต่างกันจากพื้นที่อื่น แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาประมงที่ไม่ใช่แค่การทำประมงที่ผิดกฎหมาย แต่ยังหมายรวมถึงไปถึงปัญหาที่คุกคามสิทธิมนุษยชนอย่างการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรม

การประมงอีกด้วย ทั้งนี้ อาจมีมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับการทำงานของผู้สังเกตการณ์บนเรือ โดยการนำระบบการตรวจสอบเรือ (VMS) มาใช้ควบคู่ไปกับการจัดให้มีผู้สังเกตการณ์บนเรือ โดยเฉพาะในน่านน้ำนอกชายฝั่งและในพื้นที่ห่างไกลที่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ระบบ VMS มาตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถค้นหาที่ม้าที่ไปและวิธีการทำประมงของเรือลำนั้น ๆ ได้ถูกต้อง

ประเด็นเรื่องการใช้กระแสไฟฟ้าทำการประมงหรือจับสัตว์น้ำในส่วนของทางราชการ ผู้วิจัยเห็นว่าโดยเจตนารมณ์ของทางราชการเป็นไปเพื่อส่งเสริมการประมง แต่เพื่อป้องกันการตีความกฎหมายควรแก้ไขให้บทบัญญัติมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยยกเว้นกรณีการศึกษาวิจัย อย่างไรก็ดี ปัจจุบันได้มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการประมง เช่น “eDNA” หรือเทคโนโลยีการตรวจหาร่องรอยทางดีเอ็นเอของสัตว์ที่หลงเหลืออยู่ในสิ่งแวดล้อมเพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์น้ำ น่าจะเป็นประโยชน์ในอนาคตสำหรับการดำเนินการของกรมประมงหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเก็บข้อมูลต่อไป

(4) ประเด็นกลุ่มปัญหาเกี่ยวกับอำนาจในการบริหารจัดการ

ประเด็นเรื่ององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของ “คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ” และ “คณะกรรมการประมงประจำจังหวัด” ผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะการทำประมงแตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่ ซึ่งหากพิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพปัญหาแล้วจะต้องจัดให้มีการกระจายอำนาจให้กับ

ประมงจังหวัด และกำหนดปริมาณสัดส่วนของคณะกรรมการที่มาจากทั้งภาครัฐ ทั้งที่เป็นส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ตลอดจนภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงให้สมดุลและเอื้อประโยชน์ต่อกัน โดยทั้งนี้ สามารถนำแนวทางปฏิบัติของประเทศฟิลิปปินส์มาใช้ในการกำหนดแนวทางและกรอบการทำงานของคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ โดยฟิลิปปินส์นั้นมีการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งมีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน เช่น หน้าที่กำหนดและบังคับใช้กฎระเบียบและข้อบังคับว่าด้วยการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรประมง จะเป็นของ Bureau of Fisheries and Aquatic Resources – BFAR ที่เป็นองค์กรของรัฐบาลกลางแต่มีสำนักงานภูมิภาคในแต่ละภูมิภาค ส่วนหน้าที่ในการบริหารและประสานงานภายในจังหวัดก็เป็นของรัฐบาลท้องถิ่นในระดับต่างๆ เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางการแก้ไขกฎหมายการประมง

5.1 ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เป็นไปตามบทวิเคราะห์ข้างต้น โดยจัดทำตารางแสดงรายละเอียดหลักการและเหตุผลในการแก้ไขประกอบรายงานการศึกษาวิจัย

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) มาตรการเชิงนโยบายในการบริหารจัดการประมง การมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและเน้นให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรมีคู่มือและกำหนดแนวทางปฏิบัติ โดยจะต้องเป็นแนว

ปฏิบัติร่วมที่ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำ
ประมงของประเทศสามารถยึดถือเพื่อให้แนวทาง
การพัฒนาประมงของประเทศเป็นไปในทิศทาง
เดียวกัน การจัดระเบียบข้อมูลต่าง ๆ ต้องทำให้มี
ประสิทธิภาพ ง่ายต่อการเข้าถึงและนำไปใช้
เพราะทุกหน่วยงานต้องทำงานแบบบูรณาการร่วม
กันอย่างเป็นระบบและตรงกับความเป็นจริง

(2) ระบบควบคุมติดตามเรือ
และระบบการตรวจสอบย้อนกลับ ประเทศไทยได้
วางระบบให้มีการตรวจสอบตามมาตรฐานสากล
กำหนด (Monitoring Control System: MCS) ซึ่ง
ถือได้ว่าเป็นการวางระบบครั้งใหญ่เพื่อควบคุม
และติดตามเรือประมงในทะเลของประเทศไทย
ทั้งระบบ ซึ่งได้ดำเนินการขั้นต้นไปแล้วเรียบร้อย
โดยเริ่มจากการติดตั้งระบบ VMS บนเรือประมง
พาณิชย์ที่มีขนาด 30 ตันกรอสขึ้นไปเป็นประเภท
แรกก่อน นอกจากนั้นยังมีการวางระบบ E-License
ที่จะช่วยพัฒนาการจัดระเบียบเรือทั้งหมดให้เป็น
ปัจจุบัน (Real Time) และสามารถเข้าถึงได้
ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตโดยทั้งหมดนี้เป็นการนำ
มาตรการทางเทคโนโลยีเข้ามาใช้จัดระเบียบและ
ปรับปรุงระบบการตรวจสอบการทำประมงให้มี
ประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล

(3) แรงงานประมงและการค้า
มนุษย์ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญในอุตสาหกรรม
ประมงและการแปรรูปสัตว์น้ำของประเทศไทย
แต่นอกจากการใช้กฎหมายป้องกันและปราบปราม
การค้ามนุษย์อย่างจริงจังแล้ว ควรเพิ่มมาตรการ

การคุ้มครองสิทธิแรงงานในภาคอุตสาหกรรมให้
เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล โดยมาตรการ เช่น
การจดทะเบียนที่ถูกต้อง เพื่อที่จะสามารถคุ้มครอง
สิทธิและป้องกันไม่ให้แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ถูก
ละเมิดสิทธิได้ และจะต้องได้รับความร่วมมือจาก
หลายหน่วยงานของประเทศ โดยผ่านการทำงาน
ร่วมกันในรูปแบบของสหวิชาชีพและมีการบูรณา
การทำงานร่วมกัน และมีการสร้างกรอบความ
ร่วมมือระหว่างประเทศ

(4) การสร้างกรอบความร่วมมือ
ระหว่างประเทศ นอกจากกรอบความร่วมมือ
ระหว่างประเทศในด้านการคุ้มครองสิทธิแรงงาน
แล้ว การเจรจาหรือและการสร้างกรอบความ
ร่วมมือในการพัฒนาการทำประมงร่วมกันใน
ระดับระหว่างประเทศ ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทาง
สำคัญในยกระดับการพัฒนาและปรับปรุงปัญหา
ด้านการทำประมง เพราะต่อให้ประเทศไทยมี
ความพยายามในการปรับปรุงและแก้ปัญหาการทำ
ประมงที่ผิดกฎหมาย แต่หากไม่ได้รับความร่วม
มือจากประเทศอื่นๆใกล้เคียง ก็จะไม่สามารถแก้
ปัญหาด้านประมงให้หมดไปได้ เพราะทรัพยากร
ทางทะเลถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่เชื่อมต่อกันทั้ง
โลก หากจะให้ปัญหาการรุกรานทรัพยากรดังกล่าว
หมดไป ก็มีความจำเป็นที่ทุกประเทศทุกภูมิภาค
ทั่วโลกจะต้องให้ความร่วมมือกัน สร้างแนวทาง
ปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรง
จุดและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทรัพยากรทางทะเล
ยังคงอยู่และสามารถบริโภคได้อย่างยั่งยืนสืบไป

บรรณานุกรม

- เกษม จันทร์แก้ว, วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ: อักษรสยามการพิมพ์, 2530)
- ชาญ ศิริชัยเอกวัฒน์, ประเมินผลการดำเนินการและมาตรการการแก้ไขปัญหาการประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) ของประเทศไทย ในรอบ 5 เดือน (พ.ค.- ก.ย.2558) (13 ตุลาคม 2559) Thai Publica <<http://thaipublica.org/2015/10/wichan-iuu-6/>>
- นิวัติ เรืองแก้ว, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรุงเทพฯ: รั้วเขียว วี บี บุ๊คเซนเตอร์, 2537)
- ประสิทธิ์ ตงยิ่งเจริญ, การวางแผนและการวิเคราะห์โครงการ (13 ตุลาคม 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา <<http://www.ex-mba.buu.ac.th/research/Rayong/YMBA12/51730135/ch2.pdf>>
- มัทยา ศรีพนา, ปัญหาแรงงานประมงและการประมงที่ผิดกฎหมาย: ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมงไทย (13 ตุลาคม 2559) สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา <<http://library.senate.go.th>>
- วิชัย เทียนน้อย, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (13 ตุลาคม 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา <http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930415/bibliography.pdf>
- วิฑูรย์ ปัญญากุล, ปลาหายไปในไหน สาเหตุและผลกระทบจากการทำประมงเกินขีดจำกัด (13 ตุลาคม 2559) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี <<http://www.etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-167-file10-2016-02-09-09-44-43.pdf>>
- เสถียร เหลืองอร่าม, การจัดการและวิธีปฏิบัติงาน (13 ตุลาคม 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา <http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930534/chapter2.pdf>
- อนันต์ เกตุวงศ์, หลักและเทคนิคการวางแผน (13 ตุลาคม 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา <http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930546/chapter2.pdf>
- อรนุช แสงจารีก, มาตรการในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (13 ตุลาคม 2559) ThaiPublica <<http://thaipublica.org/2016/01/iuu-reform-opportunities-1/>>
- อำนาจ เจริญศิลป์, โลกและการอนุรักษ์ (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2528)